

до фактичного рівня стійкості проти грибних патогенів та посухостійкості сортів, що може бути застосовано в селекції.

На основі отриманих результатів розроблені нові експрес-методи оцінки стійкості сортів пшениці на стійкість проти фузаріозу та жаро-псухостійкість з використанням біохімічних показників (пат. № 12639А, № 69859). Теоретично обґрунтована і експериментально реалізована методологія оцінки селекційного матеріалу пшениці на стійкість проти збудників фузаріозу за декількома біохімічними показниками (зміна активності лектинів, фенілаланінаміази, інгібітора трипсину за інфікування патогеном) у зерні, зародках і проростках зернових культур з використанням в якості стандартів сортів-еталонів та методів багатомірної статистичної обробки даних (методичні рекомендації «Оцінка селекційного матеріалу зернових культур на стійкість проти фузаріозу за біохімічними показниками»).

УДК 631.8:63 1.559

Москалець Т. З.¹, Москалець В. І.², Москалець В. В.¹

¹Білоцерківський національний аграрний університет, пл. Соборна, 8/1, м. Біла Церква, Київська обл., 09115, Україна

²Носівська ДСС Миронівського інституту пшениці ім. В. М. Ремесла НААН, вул. Миру, 1, с. Дослідне, Носівський р-н, Чернігівська, обл., 17131, Україна

ЛІНІЯ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ Л 4639/96: СЕЛЕКЦІЙНІ ОЗНАКИ І ВЛАСТИВОСТІ, ГОСПОДАРСЬКА ЦІННІСТЬ

Створення генетичного різноманіття рослин має виключно важливе науково-практичне значення. Реалізація селекційних програм, кінцевою метою яких є вирішення продовольчих, загальноекономічних і соціальних проблем, неможлива без надійних джерел вихідного матеріалу. В зв'язку з цим роботи по створенню та забезпеченню ефективного використання генетичних рослинних ресурсів є пріоритетними аспектами селекції і рослинництва. Роботу зі створення вихідного матеріалу пшениці м'якої озимої проводили на базі Носівської СДС за класичною схемою селекції цієї культури. В результаті чого створено лінію пшениці м'якої 'Л 4639/96' (♀Поліська 90 × ♂Мирлебен) × ♂ (♀Holger × ♂ППГ 296), що належить до лісостепоного і поліського екотипу. Рослинна форма 'Л4639/96' – гексаплоїд (2n = 42), різновидність – *erytrospermum*, тип розвитку – озимий. Колос остистий, білий, не опушений, не щільний, довжиною 14,5–16,5 см, веретеноподібної форми; ширина лицьової сторони – 1,4 см, бічної – 1,2 см. Кількість квіток у колоску – 3–6 шт., колосків з головного колоса – 18–27 шт. Колоскова луска яйцеподібної форми, довжиною 7–9 мм, шириною – 4 мм, нервація жилок чітко виражена. Кіль добре видно до середини луски, його зубець шилоподібний, середньої довжини (4–5 мм). Плече колоскової луски широке з горбинкою, скошене. Остюки жорсткі, білі, по всій довжині, віялоподібно розгалужені, їх довжина 9–12 см. Зигзаг під колосом слабкий

Світові рослинні ресурси: стан та перспективи розвитку

або відсутній. Довжина від верхнього вузла до колоса не перевищує 17–20 см. Прапорцевий листок у просторі розміщений нижче горизонтального, широкий (1,9–2,2 см), темно-зеленого кольору, довжиною 27,5–30,5 см. Рослини 'Л4639/96' середньорослі (105–110 см). Стебло міцне, неламке, стійке проти вилягання, без опушення під колосом, темно-зеленого забарвлення зі слабким сизим нальотом, який зникає перед молочно-восковою стиглістю. Зернівка крупна, широкоовальної форми з невеликою горбинкою, темно-коричнева, боріздка неширока, чубок короткий і добре розвинутий. Маса 1000 зерен 49,5–55,0 г, натура зерна – 785–795 г/л, скловидність – близько 75 %. Максимальна урожайність зерна за екологічного випробування 2012–2014 рр. у зоні Полісся–Лісостеп, у т. ч. за біологічного землеробства – 6,5 т/га; за інтенсивного – 9,8 т/га; у зоні Лісостепу – 5,2 т/га і 7,5 т/га та Полісся – 4,5 і 4,8 т/га відповідно. Рослини пшениці м'якої 'Л4639/96' добре чутливі на дію збалансованих доз мінеральних добрив (N₆₀₊₃₀P₉₀K₉₀), зокрема за їх науково-обґрунтованого комплексного застосування з екологічно безпечними мікробних препаратів – Діазофіту та Альбобактерину. В результаті чого відмічено приріст вегетативної маси – на 20 %, урожайності зерна – на 10,5 % у Лісостепу, 30 % і 22 % відповідно в перехідній зоні Лісостеп–Полісся.

Отже, аграрію пропонується використання лінії 'Л4639/96' як в селекції, так і у виробництві.

УДК 631.527.5:633.13

Мыхлык А. И.

*Белорусская государственная сельскохозяйственная академия, ул. Мичурина, 5,
г. Горки, 213410, Республика Беларусь, e-mail: al_alesia@list.ru*

НАСЛЕДОВАНИЕ ПРИЗНАКОВ АНАТОМИЧЕСКОГО СТРОЕНИЯ СТЕБЛЯ У ГИБРИДОВ F₁ ОВСА ПОСЕВНОГО

Анатомическое строение стебля овса посевного формируется в процессе онтогенеза в результате морфогенетической деятельности апикальных и интеркалярных образовательных тканей под контролем комплекса генов. Об этом свидетельствуют сортовые различия изученных образцов и их гибридов, а также различия в степени развития анатомических признаков в разных междоузлиях стебля. Большинство признаков макро- и микроструктуры стебля имеют промежуточный характер наследования. В некоторых случаях проявляются доминантные признаки родительских форм. Учет особенностей наследования признаков строения может быть использован для подбора родительских форм и отбора ценных генотипов в гибридных популяциях овса. Изучение особенностей строения стебля способствует совершенствованию методологии селекционной работы. Целью наших исследований явилось выявление особенностей строения стебля у гибридов овса посевного и их родительских форм для определения характера их наследования и возможностей использования в селекции на

Світові рослинні ресурси: стан та перспективи розвитку